



# Biznes i zarządzanie

Małgorzata Iwanowska

## Scenariusz lekcji

Suplement do poradnika metodycznego dla III etapu edukacyjnego programu nauczania przedmiotu Biznes i zarządzanie

opracowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2024

Redakcja merytoryczna  
**Elżbieta Witkowska**  
**Anna Aleksandra Wesółowska**

Redakcja językowa i korekta  
**Marzena Odzimek-Jarosińska**

Projekt okładki, layout  
**Ośrodek Rozwoju Edukacji**

Redakcja techniczna i skład  
**Wojciech Romerowicz**

Fotografia na okładce: © myrainjom01/Bank zdjęć Photogenica

Ośrodek Rozwoju Edukacji  
Warszawa 2024  
Wydanie I

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons  
Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC BY-NC)  
[creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed)

Ośrodek Rozwoju Edukacji  
Aleje Ujazdowskie 28  
00-478 Warszawa  
[ore.edu.pl](https://ore.edu.pl)

**Poziom edukacyjny:**

III etap edukacyjny (liceum/technikum). Zakres podstawowy

**Dział:** Funkcjonowanie na rynku pracy

**Temat zajęć:** Czy pracownik ma tylko obowiązki w pracy? (Temat zgodny z rozkładem: Prawa i obowiązki pracownika)

**Klasa:** II

**Czas trwania zajęć:** 45 minut

**Cele ogólne:**

I.10. Wyjaśnianie zasad zarządzania przedsiębiorstwem.

II.11. Obserwowanie dynamicznie zmieniającego się rynku pracy i rozpoznawanie kompetencji na nim oczekiwanych.

III.7. Samoświadomość i przyjmowanie odpowiedzialności za swoją karierę zawodową.

**Cel główny:**

Uczeń:

V.9. Wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika (w tym młodocianego) i pracodawcy.

**Cele operacyjne:**

Uczeń:

- wymienia podstawowe prawa pracownika;
- wymienia podstawowe obowiązki pracownika;
- wymienia prawa pracownika młodocianego;
- wymienia podstawowe obowiązki pracodawcy;
- podnosi swoje kompetencje osobiste i społeczne niezbędne na rynku pracy;
- wzmacnia motywację wewnętrzną;
- efektywnie uczestniczy w pracy zespołowej z wykorzystaniem umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i techniki cyfrowej;
- rozwija świadomość w zakresie posiadanych praw i konieczności ich przestrzegania przez pracodawców.

**Kształtowane kompetencje i umiejętności uniwersalne:**

- kompetencje w zakresie przedsiębiorczości;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie komunikacji;
- umiejętność pracy w grupie;
- kooperacja;
- kreatywność.

**Metody i techniki nauczania:**

- dyskusja w grupach;
- dyskusja plenarna;
- burza mózgów;
- wywiad;
- mapa mentalna;
- pokaz.

**Formy zajęć:**

- praca indywidualna;
- praca w grupach, praca w podpokojach (praca zdalna);
- praca całego zespołu klasowego.

**Środki dydaktyczne:**

- kwestionariusz wywiadu;
- materiały z platformy edukacyjnej [zpe.gov.pl](https://zpe.gov.pl): [Prawa pracownika, Obowiązki pracodawcy, Obowiązki pracownika, Dodatkowe zasady w pracy](#) [dostęp: 10.11.2023];
- [kodeks pracy](#) [dostęp: 10.11.2023];
- przybory piśmiennicze, flipchart;
- komputer z dostępem do internetu, smartfony, test w aplikacji Forms;
- w przypadku pracy zdalnej – podpokoje, wirtualna tablica (ZOOM, MS Teams, Google Meet).

**Faza przygotowawcza**

Nauczyciel poprosił uczniów, na poprzedniej lekcji, aby przeprowadzili wywiad z jedną pracującą osobą. Wyjaśnił, że osobą tą jest pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania. Każdy pracownik zawiera z pracodawcą umowę o pracę. Uczniowie odszukali wśród rodziny lub znajomych jedną osobę spełniającą ten warunek. Poinformowali respondentów o celu przeprowadzenia wywiadu i fakcie, że wywiad jest anonimowy. Następnie zadali respondentom pytanie: jakie mają prawa w przedsiębiorstwie, w którym pracują?

**Opis przebiegu zajęć****Faza wprowadzająca**

1. Nauczyciel rozpoczyna zajęcia od wyjaśnienia aspektów organizacyjnych. Przedstawia temat, cele oraz proponowany przebieg lekcji. Sprawdza, czy uczniowie wykonali pracę domową – czy przeprowadzili wywiad i przynieśli odpowiedzi, które udzielił im respondent.
2. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Każda z grup (5–6 osób) otrzymuje przybory piśmiennicze, flipchart. Podział na grupy jest losowy.

## Faza realizacyjna

1. Uczniowie w grupach wykonują pierwsze zadanie na kartce flipcharta polegające na zestawieniu wszystkich poznanych praw pracownika. Wypisują otrzymane od respondentów odpowiedzi, grupują je tematycznie i uzgadniają między sobą treść zapisów. Następnie korzystają ze smartfonów i zapoznają się z materiałami dydaktycznymi umieszczonymi na ZPE: [Prawa pracownika, Obowiązki pracodawcy](#). Uzupełniają zapisy o nowe treści, o których się dowiedzieli z materiałów na platformie edukacyjnej.
2. Dyskusja plenarna. Uczniowie ustalają i zapisują na tablicy najważniejsze treści dotyczące praw pracownika. Każda grupa, kolejno, podaje po jednym zapisie, aż do wyczerpania pomysłów. Nauczyciel ukierunkowuje dyskusję i uzupełnia informacjami tak, aby zawierała wszystkie najważniejsze prawa pracownika (do godziwego wynagrodzenia – wynagrodzenie nie może być niższe niż minimalne obowiązujące w danym czasie, do wypoczynku i urlopu – pracownik ma prawo do określonej liczby dni urlopu w ciągu roku, do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, do wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby, do równego traktowania – bez względu na płeć, wiek, orientację seksualną, rasę, narodowość, religię czy pochodzenie społeczne, do tworzenia organizacji w celu reprezentacji i obrony swoich praw i interesów.
3. Nauczyciel prezentuje uczniom *Kodeks pracy* w postaci książki lub zapisu cyfrowego. Informuje, że zawiera piętnaście działów. Podaje tytuły przykładowych działów: *Przepisy ogólne, Stosunek pracy, Wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia, Obowiązki pracodawcy i pracownika, Odpowiedzialność materialna pracowników, Czas pracy, Urlopy pracownicze*. Zaznacza, że istotny dla nich jest dział dziewiąty – *Zatrudnianie młodocianych*.
4. Burza mózgów: jakie zapisy odnośnie zatrudnienia młodocianych powinny być w *Kodeksie pracy*? Uczniowie, po zatwierdzeniu propozycji przez nauczyciela, zapisują je na tablicy (pomijamy powtarzające się lub bliskoznaczne). Następuje głosowanie: które z zapisów są najważniejsze dla młodych ludzi? Każdy uczeń może dwukrotnie oddać głos. Nauczyciel podsumowuje wyniki głosowania.
5. Nauczyciel wyświetla prezentację o zatrudnianiu młodocianych. Zwraca uwagę, że czas pracy młodocianego, do 16 lat, nie może przekraczać 6 h na dobę.
6. Praca w grupach. Uczniowie zapoznają się z materiałami na ZPE: [Obowiązki pracownika](#) i [Dodatkowe zasady w pracy](#). Wykonują mapę mentalną, na której umieszczają wymienione w materiałach dydaktycznych obowiązki i zasady zachowania w pracy. Nauczyciel ocenia mapy mentalne jako kryterium, przyjmując liczbę poprawnych zapisów (0–5 p.) oraz sugestywność przekazu zawartych treści (0–3 p.). Ukierunkowuje uczniów na zapisy dotyczące: przestrzegania czasu pracy ustalonego w zakładzie, przestrzegania regulaminu pracy, przestrzegania zasad BHP i przepisów przeciwpożarowych, dbania o dobro zakładu pracy, chronienia jego mienia oraz zachowania w tajemnicy informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę, przestrzegania w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego.

### Podsumowanie zajęć:

Po co jest prawo pracy?

Dyskusja. Uczniowie wspólnie formułują odpowiedź: prawo pracy zapewnia ochronę pracownika przed wykorzystywaniem i niesprawiedliwym traktowaniem przez pracodawcę.

### Ewaluacja

Uczniowie, korzystając z własnych smartfonów, wypełniają test w aplikacji Microsoft Forms.

Odpowiadają na dwa polecenia:

1. Podaj cztery prawa pracownika;
2. Podaj cztery obowiązki pracownika.

### Praca domowa

Praca domowa jest elementem grywalizacji podczas nauczania BiZ. Uczniowie biorą udział w grze zorganizowanej przez nauczyciela – *Kompetentny i kreatywny obywatel*. W ramach zdobywania punktów w tej grze uczniowie wykonują zadanie domowe polegające na przygotowaniu rysunku – stroju zalecanego do wykonywania pracy na danym stanowisku (np. sprzedawcy, ratownika wodnego, kucharza). Można otrzymać od 0 do 10 punktów. Strój (ewentualnie z narzędziem pracy) ma być przedstawiony tak, aby był dostosowany do warunków pracy. Na rysunku mogą wystąpić krótkie opisy jego fragmentów. Za niepoważne przedstawienie tematu będą przyznawane ujemne punkty (od -1 do -5).

**Uwaga:** będzie zorganizowana wystawa wszystkich prac i zostaną przyznane nagrody. Najlepsze prace będą zakwalifikowane jako środki dydaktyczne pracowni BiZ.

### Faza podsumowująca

Zajęcia mają na celu nabycie wiadomości w zakresie praw pracownika, ze szczególnym uwzględnieniem osób młodocianych, obowiązków pracownika i obowiązków pracodawcy. Równie ważnym celem jest kształcenie postawy przyszłego pracownika świadomego swoich praw i nastawionego na ich przestrzeganie przez pracodawcę. Uczniowie uświadamiają sobie także, że pracownik nie może być tylko roszczeniowy, ale musi wypełniać swoje obowiązki, w tym także te mniej formalne. **Odpowiedzialny biznes to odpowiedzialny przedsiębiorca i jego pracownicy.**

Nauczyciel podczas lekcji aktywizuje zaangażowanie osób ze SPE. W zależności od istniejących deficytów przydziela ucznia wspomagającego. Uczniowie potrzebujący mogą otrzymać przed lekcją dodatkowe materiały dydaktyczne w postaci papierowej lub cyfrowej.

Podczas przeprowadzania wywiadu uczniowie kształcą kompetencje w zakresie przedsiębiorczości oraz rozumienia i tworzenia informacji. Z kolei podczas dyskusji doskonalą kompetencje osobiste i społeczne w zakresie komunikacji i umiejętności pracy w grupie.

Praca domowa rozwija u uczniów kreatywność. Rozbudzana jest motywacja wewnętrzna uczniów poprzez docenianie ich wypowiedzi przez nauczyciela (np. bardzo dobrze, bardzo trafne spostrzeżenie, interesujące parafrazowanie) oraz udział w grze *Kompetentny i kreatywny obywatel*.

W czasie lekcji doskonalone są umiejętności uniwersalne w zakresie języka polskiego (np. wypowiedzi argumentacyjne) i wiedzy o społeczeństwie (np. kształtowanie odpowiedzialnych postaw społecznych).

W czasie nauczania zdalnego uczniowie doskonalą kompetencje cyfrowe – lekcja prowadzona jest w podpokojach. Nauczyciel tworzy wirtualną klasę w aplikacji Microsoft Teams.

### **Grywalizacja**

*Kompetentny i kreatywny obywatel* jest to gra zorganizowana przez nauczyciela BiZ. Do gry opracowany jest regulamin, wykaz zadań przewidzianych do realizacji i ich punktacja. Uczniowie, realizując w czasie kolejnych lekcji zadania wskazane przez nauczyciela, zdobywają punkty i odznaki. Podczas opisanej powyżej lekcji realizowane było także jedno zadanie, za które w grze przewidziane zostały punkty. Zadania mają różny stopień trudności. Punkty można także stracić, ponieważ gra przewiduje różne „pułapki” (np. niepoważne potraktowanie tematu zadania). W czasie gry uczeń ma możliwość przechodzenia na coraz to wyższy „poziom kompetentnego i kreatywnego obywatela”. Aby go osiągnąć, musi zebrać określoną liczbę punktów i odznak. Każdy uczeń widzi, ile punktów i odznak zebrali jego koledzy i koleżanki. Ranking jest na bieżąco aktualizowany.

**Małgorzata Iwanowska** – pracowała jako doradczyni metodyczna dla nauczycieli matematyki w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, a następnie jako nauczycielka konsultantka w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń. Nauczycielka matematyki, informatyki, doradczyni zawodowa, organizatorka warszawskich konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, współautorka poradników metodycznych i zbiorów zadań dla nauczycieli. Współtwórczyni diagnoz matematycznych „Na starcie” i „W połowie drogi” organizowanych przez Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli (MSCDN), a także ramowego programu szkoleń, w Ośrodku Rozwoju Edukacji, w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych uczniów. Koordynatorka projektu, prowadzonego przez MSCDN, dotyczącego rozwijania u uczniów zdolności rozwiązywania problemów i kreatywności. Autorka szeregu metodyczno-programowych innowacji pedagogicznych oraz programów autorskich z zakresu matematyki, informatyki i podstaw przedsiębiorczości.